

1978-10-20

Nye överbefälhavaren

Risken för kärnvapenkrig håller trots allt på att minska

Karlskrona (G-P): — Ett hot om isolerat kärnvapenanfall mot Sverige torde i de flesta lägen inte te sig särskilt realistiskt. Det sade Sveriges nye ÖB general Lennart Ljung vid sin första större presskonferens efter sitt tillträde. Å andra sidan kan man inte göra upp försvarsplaner utan att ta i beaktande att kärnvapen kan komma ini bilden. Min högst personliga tro är att riskerna trots allt håller på att minska.

— Tyngdpunkten ligger i dag på konventionella stridskrafter, säger överbefälhavaren Lennart Ljung.

General Ljung påpekade, att det har gått 30 år utan att kärnvapen har utnyttjats. — Det har varit flera allvarliga krigs- och krislägen utan att de har kommit till användning. Man kan hoppas att tröskeln har blivit högre. Många bedömare är av den uppfattningen.

— När man talar om neutron-bomben, hamnar man i väldigt svåra bedömningar. Den kan möjligen vara på väg. Om man använder något minikärnvapen, till vilka

neutronbomben räknas, så tvingar man motsidan att sätta in de kärnvapen som denna förfogar över.

– Har han då ingenting annat än stora laddningar att svara med, så skulle upptrappningen snart vara på gång. Men ingen kan dra några säkra slutsatser, underströk överbefälhavaren.

Han ansåg, att koncentrationerna av stridskrafter dels i Central-Europa, dels på Kolahalvön — idag de kanske största i **sitt slag** i världen — utgör en dominerande faktor, när man diskuterar förutsättningarna för svensk säkerhetspolitik.

□ Förskjutning

Ljung sade, att kontroll över Östersjö-utloppen var ett avgjort intresse för båda militärblocken.

– Det har dock ägt rum en förskjutning av sovjetunionens marina resurser från östersjön till Murmansk-området, konstaterade han.

ÖB framlade fyra tänkbara orsaker till att Sovjetunionen ombaserat sex kärnvapenbärande Galf-ubåtar från Murmansk till Baltikum:

1. Den tekniska utvecklingen har gjort dem mera sårbara än tidigare om de är i Atlanten. Med tanke på motmedel etc. är de mer skyddade i Östersjön;
2. Murmansk-basens kapacitet räcker inte för att ta hand om ytterligare stora ubåtar;
3. Man vill använda Östersjön som utbildnings- och övningsområde under ett första utbildningsskede;
4. Sovjets försvarskommando vill öka kapaciteten att hota mål i Centraleuropa.

General Ljung erinras om att tyngdpunkten idag ligger på konventionella stridskrafter och att förekomsten av dylika har ökat. De scenarier som den internationella strategiska debatten behandlar upptas alltmer av konventionella vapen.

Lennart Ljung påminde om att både NATO och Warszawa-paktens förband har en mycket omfattande verksamhet i Östersjön och farvattnen öster om Danmark. Han avslöjade, att den Sovjetiska Östersjömarinen i månadsskiftet juni—juli i år genomförde den första landstigningsövning som svenska försvaret har iakttagit i Östersjön. Den ägde rum på Ösel och föregicks av gradvis tillförsel av landstigningsfartyg från andra Sovjetiska mariner. Även civila handelsfartyg av roll-on/roll-off-typ deltog i övningen

0 Överraskning

Från mitten av april till slutet av juni genomfördes en serie förövningar med fartyg, flygplan och helikoptrar. Det var emellertid enligt ÖB en överraskning när en svensk spaningsflygare på morgonen den 30 juni upptäckte stora överskeppningsstyrkor, skyddade av tunga stridsfartyg, eskortfartyg, minsvepare och flyg på väg norrut mot farvattnen öster om Gotland.

Under förflyttningen utsattes överskeppningsstyrkan för fingerade flyganfall av bl a **det nya bombflygplanet av typ "Backfire" (aktuellt i de s k SALT-förhandlingarna mellan USA och Sovjet)**. Sedan något år ingår detta plan i det sovjetiska marinflyget.

Själva landstigningen på Ösers norra strand föregicks av luftlandsättningar från tunga transportflygplan och understöddes av en massiv flyginsats. Försvarsstaben uppskattar, att ungefär ett marininfanteriregemente jämte vissa arméförband deltog i landstigningsoperationen.

Övningen anses tyda på att Sovjetunionen fortlöpande flyger upp och förövar landstigningsstyrkor för att kunna genomföra överskeppnings- och landstigningsoperationer.

0 Ett exempel

– Övningen var helt legal, poängterade Lennart Ljung. Jag ville emellertid nämna den som exempel på den, livliga militära aktivitet som förekommer i Östersjön. Så vitt jag kan bedöma förelåg det knappast någon skyldighet från Sovjetisk sida att förvarna om manövern.

Helsingfors-avtalet rekommenderar att man anmäler övningar som omfattar minst 25 000 man. Det är osäkert om så många deltog och något absolut krav att göra anmälan råder inte, sade Lennart Ljung.

Han berättade att han hade varit i kontakt med utrikesdepartementet innan han offentliggjorde uppgifterna om övningen.

– Att det har dröjt så lång tid innan vi gick ut med dem berodde på att vi först måste utvärdera det material som vi hade fått in.

Någon ny informationspolicy från försvarsstabens sida är det inte fråga om.

Enligt ÖB vidtogs vissa regelmässiga beredskapsåtgärder med anledning av den sovjetiska övningen. Flygplan och örlogsfartyg som ingår i incidentberedskapen berördes. Personal överfördes också till ledningsfunktioner enligt i förväg uppgjorda planer.

LARS BORGSTRÖM